

JAROSLAV CEPKO, ANDREJ KALAŠ, VLADISLAV SUVÁK:**Diogenis Fragmenta Diogenove zlomky
Fontes Socraticorum II**

Bratislava: Univerzita Komenského, 2016, 448 s.

Približne od konca kalendárneho roka 2016 môže slovenský čitateľ nájsť na pultoch akademických kníhkupectiev nový prírastok do zbierky kynických štúdií. Po dielach ako *Antisthenis Fragmenta* (Kalaš, Suvák 2014) a *Antisthenica Cynica Socratica* (Suvák 2015) vstupuje na vedeckú scénu publikácia, ktorej názov v sebe nesie meno kynika *par excellence* – *Diogenis Fragmenta Diogenove zlomky*. Už podľa samotného názvu môžeme súdiť, že knihy *Diogenis Fragmenta* a *Antisthenis Fragmenta* tvoria akési konceptuálne kontinuum. Je to predovšetkým rovnaká formálna štruktúra a tiež myšlienkové jadro, ktoré tieto dve publikácie spája. Diogenove, podobne ako Antisthenove zlomky pozostávajú z úvodnej štúdie, prekladu zlomkov a komentárov. Na rozdiel od druhej spomínanej knihy má *Diogenis Fragmenta* až troch autorov. Sú nimi Vladislav Suvák z Prešovskej Univerzity, Jaroslav Cepko z Univerzity Mateja Bela a Andrej Kalaš z Univerzity Komenského v Bratislave.

Hneď v predsluve (s. 5) autori vyjadrujú svoje *pium desiderium* – pomôcť všetkým, ktorí sa zaoberajú antickým myslením, tým, že zostavia prvý slovenský preklad gréckeho a latinského textu *Diogenis fragmenta* a doplnia ho o všetky dôležité komentáre a interpretácie Diogena publikované od 19. storočia až po súčasnosť. To, či sa im ho podarí naplniť, závisí (okrem iného) aj od toho, akú úlohu prisúdime kynickej škole, a predovšetkým samotnému Diogenovi v dejinách, resp. v dejinách ideí antického myslenia. O živote a filozofii kynika Diogena vieme s istotou povedať veľmi málo, no práve táto interpretačná voľnosť v otázke charakteru tohto filozofa nás vedie k ďalšej a ďalšej reflexii antickej filozofie a aj k lepšiemu pochopeniu antického myslenia ako takého. Autori doslova hovoria: „Ak chceme pochopiť Diogenove postoje, musíme pochopiť povahu *chreíí*, v ktorých vystupuje Diogenés, či presnejšie charakter Diogena. Musíme sa hrať s týmto charakterom, t. j. dávať ho do vzťahu s inými charaktermi, až nakoniec poskladáme mozaiku, ktorú nazveme ‚kynik Diogenés‘. No jej autormi budeme my“ (s. 11).

Napriek tomu, že titul *Diogenis Fragmenta* naznačuje, že môžeme očakávať úvodnú štúdiu, čitateľ, ktorý si predstavoval prácu porovnateľnú s prácou venovanou Antisthenovým zlomkom, bude mierne sklamaný. Funkciu úvodnej štúdie tu na seba preberajú (pred)kapitoly o Diogenovom živote (s. 12) a diele (s. 16). Verný fanúšik kynických štúdií sa totiž zaiste tešil na niečo podobné, ako je Suvákov text „*Antisthenés alebo stručný sprievodca životom a dielom sókratovca Antisthena*“ (Kalaš, Suvák 2014, 9-18)), ktorý ho oboznámil s prehľadom hlavnej interpretačnej literatúry a s významnými svetovými

autoritami v oblasti Antisthenovej filozofie.

Túžbu po prehľade diogenovskej interpretačnej literatúry však výdatne saturujú obsiahle komentáre k jednotlivým zlomkom, ako aj záverečný zoznam literatúry (s. 381-413). Zlomky, ako aj rozdelenie správ do obsahovo príbuzných celkov nadväzuje na kritické vydanie gréckych a latinských svedectiev a správ, ktoré zostavil Gabriele Giannantoni (*Socratis et Socraticorum Reliquiae*, zv. II., 227-422). Opäť sa však nedá neporovnávať. Zatiaľ čo kniha *Antisthenis Fragmenta* bola bilingválna, takže čitateľ mal možnosť priamo konfrontovať preklad s gréckym alebo latinským originálom, *Diogenis Fragmenta* túto možnosť neponúkajú. Autori jednoducho neuvádzajú zlomky v pôvodnom znení. Môžeme sa len domnievať, že ich k tejto voľbe prinútil pravdepodobne obmedzený rozsah knihy.

Komentovaná časť publikácie však v ničom nezaostáva za svojou predchodkyňou. Komentátori plynulo prechádzajú od jednej zaujímavej otázky k druhej a predstavujú široké spektrum tematických okruhov. Za všetky by sme radi upozornili na kapitoly, ktoré sa venujú vzťahu Diogena k iným (veľkým) postavám dejín filozofie, napríklad: *Diogenés ako Antisthenov nasledovník* (s. 44), *Styky Diogena s Platónom a jeho žiakmi* (s. 85), *Vzťah Diogena s Aristotelom* (s. 97) alebo *Diogenés vedie rozhovory s Aristippom z Kyrény* (s. 98). Zdôrazňujeme ich preto, lebo práve konfrontácia Sinopčana s predstaviteľmi „konkurenčných“ filozofických škôl nás dokáže priviesť k lepšiemu pochopeniu samotnej Diogenovej filozofie (s. 86). Napokon, to, čo by sme mohli označiť ako „Diogenova vlastná filozofia“, sa nám takmer vždy ukazuje prostredníctvom *chreie*, resp. akejsi anekdoty, ktorá zachytáva kynika v priamej konfrontácii s konkrétnou osobou alebo s nepriaznivým osudom. Podľa autorov monografie existujú dobré dôvody, prečo by sme sa mali nazdávať, že ide o viac-menej fiktívne vzťahy, ktorých účelom je postaviť proti sebe dva protikladné modely múdrosti (s. 85).

Jednotlivé komentáre vychádzajú najmä z Giannantonioho poznámok, ktoré sa nachádzajú v jeho diele o prameňoch sókratovského myslenia (*Socratis et Socraticorum Reliquiae*, zv. IV, 413-559). Tieto poznámky sú doplnené množstvom naozaj rôznorodých interpretačnej literatúry, ktorá umožňuje čitateľovi preniknúť do samého vnútra kynického bádania. Moderní, ale aj klasickí myslitelia, domáci, ale aj tí zahraniční nám pomáhajú vytvárať si podrobnú predstavu o tom, aké interpretačné prístupy k Diogenovi prevažovali v posledných sto päťdesiatich rokoch. Cepko, Kalaš a Suvák sa tak výkladmi jednotlivých fragmentov a analýzou interpretačných postupov, ktoré volí tá či oná sekundárna literatúra, stávajú živou súčasťou tejto dlhej diskusie o povahe Diogenovej filozofie.

Jazyková a formálna úroveň recenzovaného titulu je zvládnutá veľmi dobre. Je takmer nemožné nájsť v nej akýkoľvek preklep, gramatickú alebo štylistickú chybu. Vysokú kvalitu publikácie tiež podčiarkuje zoznam latinských skratiek (s. 372), rozsiahly súbor pramennej a interpretačnej literatúry (s. 381-413), ale aj *Index locorum* (s. 414).

Vo všeobecnosti môžeme konštatovať, že Diogenove zlomky predstavujú dôstojného nástupcu Antisthenových zlomkov a sú ďalším žiarivým príkladom toho, ako má postupovať moderná historiografia antickej filozofie. Diogenove zlomky však nie sú posledným slovom, ktoré slovenská akademická obec povedala k sókratovsko-kynickej filozofii.

Autori monografie hovoria o svojich víziách do budúcnosti a avizujú príchod ďalšej publikácie z kynického cyklu. Tento krát sa môžeme tešiť na komentované preklady ďalších sókratovských mysliteľov, ako sú Kratés, Hipparchia, Aischinés či Aristippos.

Literatúra

- KALAŠ, A., SUVÁK, V. (2014): *Antisthenis Fragmenta Antisthenove zlomky*. Bratislava: Univerzita Komenského.
SUVÁK, V. (ed.) (2015): *Antisthenica Cynica Socratica*. Praha: Oikoymenh.

Zuzana Zelinová

Zuzana Zelinová
Katedra filozofie a dejín filozofie FiF UK
Šafárikovo nám. 6
814 99 Bratislava 1
Slovenská republika
e-mail: zelinoval3@gmail.com

JAKUB JIRSA, KAREL THEIN, JAKUB JINEK:

Obec a duše. K Platónovė praktické filosofii

Praha: Filosofía, 2014, 380 s.

Problematika vzájomnej spätosti etických a politicko-filozofických otázok u Platóna je v súčasnej (najmä anglo-americkéj) interpretačnej literatúre pomerne dobre spracovaná. K reflexii tejto problematiky sa rozhodli prispieť aj traja autori, kolegovia z Ústavu filozofie a religionistiky FF UK v Prahe Jakub Jirsa, Karel Thein a Jakub Jinek. Títo znalci antickej filozofie si rozsiahlu a komplikovanú problematiku rozdelili na tri samostatné časti, pričom každý z nich sa sústredil na vybranú parciálnu oblasť výskumu vzťahu „obce a duše“. Jirsa svoju pozornosť koncentroval na tzv. sókratovské dialógy, Thein sa podujal na interpretáciu *Ústavy* a Jinek sa zameril na neskoré, najrozsiahlejšie Platónovo dielo *Zákony*.

Jakub Jirsa si v prvej kapitole s názvom *Zdatnost, rozum a Sókratés*, kladie za cieľ skúmať vzťah etiky a epistemológie v tzv. sókratovských dialógoch. Skúmanie predchádza krátke vymedzenie limitov, ktoré sú dané otvoreným štýlom dialógov, neúplným zodpovedaním diskutovaných otázok a ich častým aporetickým záverom. Predstavenie Platónovho konceptu dobrého života je východiskom, od ktorého sa odvíja každá parciálna etická otázka. Kľúčovým momentom je Platónova intelektualistická pozícia – znalosť